

Foto: Håkan Tunón, Carl-Johan Utsi

FN:s konvention om biologisk mångfald (CBD)

Sveriges genomförande av artiklarna 8j och 10c

Version 1 – Mars 2025

FN:s konvention om biologisk mångfald (CBD)

Antogs av världstoppmötet i Rio de Janeiro 1992 och undertecknades av Sverige samma år.

I och med artikel 8j och 10c i CBD som handlar om traditionell kunskap och sedvanebruk, så har Sverige ansvar att främja traditionell kunskap relaterad till biologisk mångfald.

Artikel 8j

Respektera, bevara och bibehålla **traditionell kunskap** (innovationer och sedvänjor) hos urfolk och lokala samhällen främja dess tillämpning med deras samtycke och deltagande.

Artikel 10c

skydda och uppmuntra **hållbart sedvanebruk** av biologiska resurser i enlighet med traditionella kulturella sedvänjor.

Convention on
Biological Diversity

Vad är traditionell kunskap?

Traditionell kunskap beskriver folklig praktisk kunskap som förs vidare från generation till generation. Den är stadd i ständig förändring och anpassas till plats, sammanhang och ny kunskap.

Film som beskriver traditionell kunskap

Vad är traditionell kunskap?

Lokal och traditionell kunskap kan vara den erfarenhetsbaserade, handlingsburna kunskap som förts från generation till generation gällande vår relation till naturen och de biologiska resurserna. Det kan exempelvis handla om hur olika lokala ängssystem ska skötas för att få långsiktig avkastning.

Renskötarens kunskap om renens rörelse i landskapet. Renens rörelse kan exempelvis bero på landskapets topografi, väder, insekter, betesförhållanden, markexploateringar eller rovdjursförekomst.

Renskötaren har även en landskapsförståelse utifrån platsnamnens olika betydelser, därför är språket viktigt.

Vad är traditionell kunskap?

Språket beskriver ofta landskapets karaktär, egenskaper och användningsområden. Det kan handla om både språk och dialekter anpassade till de olika specifika kunskapstraditionerna.

Vad är traditionell kunskap?

Kunskap om hur man kan kombinera fruktodling med boskapsskötsel i en småländsk ängsäppelodling. Genom att ympa äppelträden ovanför kornas räckvidd så skyddas frukten. Träden ger skugga och skapar bra förutsättningar för ett frodigt bete.

Vad är traditionell kunskap?

Kunskap om hur, när och var man ska lägga näten för olika fiskarter samt tillredning och konservering av fångsten.

Bottens topografi och beskaffenhet, vattenströmmar, fiskarnas beteenden och vandringssvågar, årstid och vattentemperatur avgör var man får bästa resultat.

Vad är traditionell kunskap?

Kunskap om traditionellt utmarksbete, djurskötsel och hantverksmässig livsmedelsproduktion.

Mathantverk handlar om småskalig förädling av råvaror på traditionellt vis med naturliga processer och traditionella konserveringsmetoder men också innovationer.

Kunskap om hamling och lövtäkt samt andra möjligheter att få foder till betesdjuren. Genom att välja trädslag, hamlingsmetod, tid på året och hur ofta man hamlar skapar man en förnybar resurs. Hanteringen av lövfodret efter skörd lämnar också utrymme för stor variation.

Vad är traditionell kunskap?

Kunskap om insamling av örter, svamp, bär och andra produkter från naturen samt deras användning som livsmedel och inom folkmedicin. Kunskapen kan också handla om hur man gynnar särskilda arter för kommande skördar.

Vem har traditionell kunskap?

Grupper som kan ha denna kunskap i Sverige är t.ex. jord- och skogsbrukare, samer, fäbodbrukare, skärgårds-, fjäll- och skogsbönder, skärgårds- och insjöfiskare, jägare och hemslöjdare. (prop. 2004/05:150, s. 225)

Dessa skrivningar ingick i det beslut som riksdagen antog november 2005 om inrättandet av det sextonde miljö kvalitetsmålet.

Troligen bär alla med sig något mått av traditionellt kunnande som kan användas på olika sätt.

Vad är traditionell kunskap?

Det kan handla om en värdegrund som beskriver vår relation till naturen som vi är en del av.

- att be om lov när vi tar något levande eller bygger något i landskapet
- att inte ta mer än vi behöver, att inte skada något levande
- att vara rädd om alla andra levande varelser och
- att leva på ett sätt som inte skadar världens ekosystem

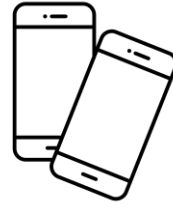
Hur bidrar traditionell kunskap till bevarandet av biologisk mångfald?

Traditionell kunskap kan bidra till att:

- bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster genom bevarad traditionell markanvändning (ändrad markanvändning är ett av de största hoten mot biologisk mångfald)
- bevara kulturell mångfald och lokal kulturell identitet
- främja lokala, kulturella produkter för en uthållig landsbygdsutveckling baserade på lokala resurser
- skapa förutsättningar för innovationer baserade på traditionell kunskap och erfarenhet för ett hållbart samhälle
- främja ett traditionellt förhållningssätt till naturen och resurserna (ofta förknippat med sparsamhet, ohållbar konsumtion är ett viktigt hot mot biologisk mångfald)

Skapa krisberedskap genom att bidra till lokal livsmedelsproduktion med begränsat behov av importerade insatsvaror.

Motverka ohållbar konsumtion genom sparsamhet och uppfinningsrikedom rörande hur man kan ta vara på och använda olika resurser.

Traditionell kunskap kan bidra till ett hållbart samhälle

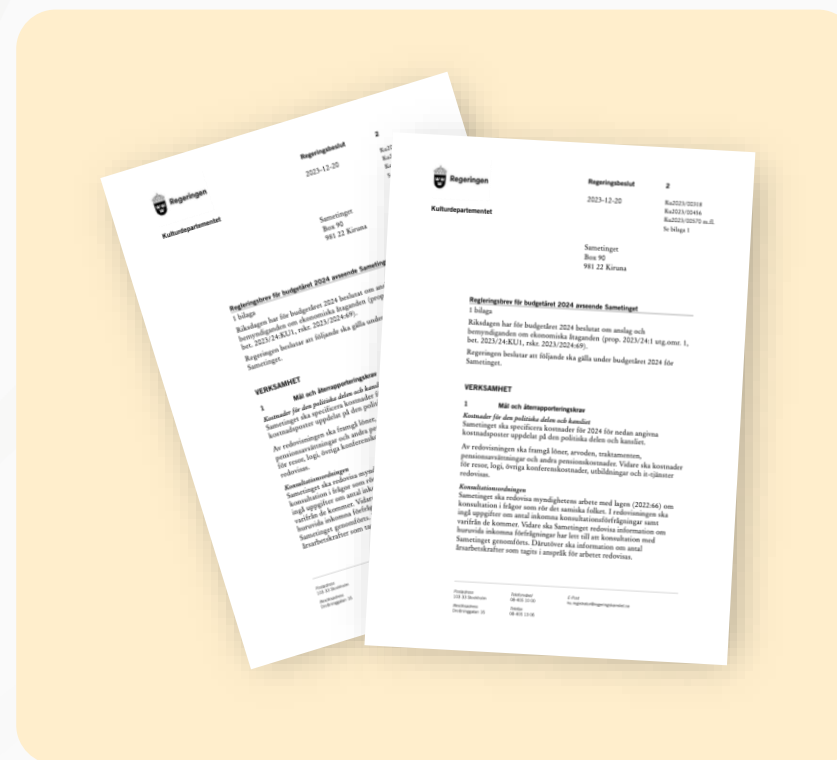

Inspirera till lösningar för klimatanpassningar och gynna biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Sametingets regeringsuppdrag – att samordna arbetet i Sverige för att främja traditionell kunskap

Sametingets regleringsbrev 2024

Sametinget ska samordna Sveriges genomförande av artiklarna 8j och 10c i konventionen om biologisk mångfald och i dessa frågor ansvara för kontakterna med konventionens sekretariat genom att vara fokuspunkt. Genomförandet består bland annat av att främja användandet av, och bidra till ökad kunskap om, traditionell kunskap och hållbart sedvanebruk som är relevant för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. I arbetet ska myndigheten främja involvering och delaktighet från berörda myndigheter och aktörer.

Sametinget

Sametinget är både ett folkvalt organ och en statlig myndighet som närmast kan likna en kommun i sin organisation. Sametingets uppgift är i korthet främst att bevaka frågor som rör samisk kultur i Sverige. Sametinget har en offentlighetsrättslig ställning som myndighet under regeringen.

Vad är Sametinget?

- En film som beskriver hur Sametinget fungerar och vilken roll som Sametinget har i demokratin.

[Länk till filmen](#)

Sametinget och SLU Centrum för biologisk mångfald (CBM) – i samverkan

Sametingets ansvar som förvaltningsmyndighet inom rennäringens område och för samisk kultur innebär att man har valt att samverka med SLU Centrum för biologisk mångfald som bland annat bistår med samordning av annan kunskapstradition än den samiska.

En arbetsgrupp med representanter från Sametinget och CBM leder arbetet framåt och genom ett nära samarbete kan vi dra nytta av respektive organisations erfarenheter, nätverk och kompetenser för att nå framgång i genomförandet.

SLU Centrum för biologisk mångfald (CBM)

SLU Centrum för biologisk mångfald (CBM), är ett centrum för forskning om biologisk mångfald som en avgörande fråga för samhällsutvecklingen. CBM är den del av institutionen för stad och land, vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, och inrättades 1994 av regeringen.

[SLU Centrum för biologisk mångfald \(CBM\)](#)

Exempel på målgrupper

- Kunskapsbärare genom deras intresseorganisationer
- Myndigheter (statliga verk, länsstyrelser, regioner och kommuner)
- Utbildningsaktörer och muséer
- Departement och politiker
- Statligt och privat ägda företag
- Rättsväsendet (till exempel miljödomstolar)

Programråd

– företräder målgruppen och samlas ett antal gånger årligen. I Programrådet ingår ett 40-tal organisationer bestående av myndigheter, kunskapsbärare genom deras intresseorganisationer, utbildningsaktörer och muséer.

Syfte

- Rådgivande organ vad gäller genomförande av fokalpunktsuppdraget.
- Informationskanal till och från målgrupperna (ledamöterna i programrådet informerar till sin organisation eller myndighet och tar med inspel till programrådet).
- Forum för dialog mellan uppdragets målgrupper dvs. myndigheter, intresseorganisationer och andra.
- Remissfunktion både nationellt och internationellt, med relevant ambitionsnivå och utgångspunkt från befintliga resurser.

Ök 2022-02-15
Programrådets
första möte

Mål

- Öka kunskapen om Sveriges åtaganden gällande artikel 8j och 10c samt relaterade mål i globala ramverket för biologisk mångfald.
- Förankra och utveckla långsiktigt genomförande av artiklarna 8j och 10c hos respektive organisation.
- Öka kunskapen om samt synliggöra vilken traditionell kunskap och vilket hållbart sedvanebruk som finns i Sverige idag (inom vilka sektorer, vilka grupper av kunskapsbärare etc.) och vad som krävs för att upprätthålla dem.
- Utveckla verktyg och processer för genomförande (kunskapshöjande insatser, arbetssätt, goda exempel etc.)

Ök 2022-02-15
Programrådets
första möte

Hur har vi arbetat hittills?

Programrådets arbete

- Dialog och erfarenhetsutbyte mellan deltagarna
- Inspirera och visa på goda exempel
- Inventera behov och utveckla möjliga arbetssätt
- Remissinstans internationellt och nationellt
- Sprida kunskap

Kunskapsmaterial

Vill du veta mer?

Följ nedanstående länk
eller QR-kod.

[Länk till kunskapsmaterial](#)

En introduktion

Mag är det 101 händer som underlättat och utvecklat 11:a konventionen om biologisk mångfald. Läs mer om generellt arbete för att bevara arter, hållbart nyttja resurser och återvinna värdet från genetiska resurser. Svenska undersökade konventionen år 1992 under världsmötet i Rio de Janeiro. Sedan 1997 har konventionens mål inflyttats i Sveriges miljöutvärdering.

01 Vad är traditionell kunskap?	02 Vad är biologisk mångfald?	03 11:a konventionen om biologisk mångfald	04 Artikel 11 i konventionen om biologisk mångfald
05 Uthåll och hållbar samhälls- i konventionen om biologisk mångfald	06 Var är ledare av traditionell kunskap?	07 Artikel 10 i konventionen om biologisk mångfald	08 Svenskt genomförande av artikel 8j och 10c
09 Traditionell kunskap i konventionens strategiska plan	10 Det globala Kunskap-Mångfaldsprojektet för biologisk mångfald	11 Goda exempel i praktiken	

Sámediggi
Sámedigge Sámediggie Sámedigkie Sámedigge

Version 4 - Oktober 2024

Samverkningar
SLU CENTRUM FÖR BIOLOGISK MÅNGFOLD

Samverkar
An Låda, Samverkan Fågelprojekt för svensk kunskapsutvärdering
Sá. Sá. Sá. Sá.
www.samediggi.se

11 Goda exempel i praktiken

Vad är mångfald? Vilka arter?

Se tillgångs sidan som inspiration. Läst och utvärderat artiklarna 8j och 10c i CBD kan vi bidra till konventionens mål. Exempel på olika typer av värdeladdade, regenerativa, hållbara och återvinna värde från arterna kan bidra medvetenhet och praktiska lösningar i egen organisation.

Rävarbetet är ett av de mest omfattande projekt som genomförs i Sverige idag. Det är ett av de mest omfattande projekt som genomförs i Sverige idag. Det är ett av de mest omfattande projekt som genomförs i Sverige idag.

Vill du följa upp dina mål?

- Ladda och utvärdera kunskap. Ladda kunskap på följande adresser för att se till att kunskapen är tillgänglig för alla.

Goda exempel i praktiken

Faunaforum Gäddberget

Fågelprojektet i Gäddberget är ett av de mest omfattande projekt som genomförs i Sverige idag. Det är ett av de mest omfattande projekt som genomförs i Sverige idag.

11 Goda exempel i praktiken

Vad är mångfald? Vilka arter?

Se tillgångs sidan som inspiration. Läst och utvärderat artiklarna 8j och 10c i CBD kan vi bidra till konventionens mål. Exempel på olika typer av värdeladdade, regenerativa, hållbara och återvinna värde från arterna kan bidra medvetenhet och praktiska lösningar i egen organisation.

Rävarbetet är ett av de mest omfattande projekt som genomförs i Sverige idag. Det är ett av de mest omfattande projekt som genomförs i Sverige idag.

Vill du följa upp dina mål?

- Ladda och utvärdera kunskap. Ladda kunskap på följande adresser för att se till att kunskapen är tillgänglig för alla.

Kontakt

Åsa Labba

Samordnare Fokalpunkt för
traditionell kunskap

asa.labba@sametinget.se

Håkan Tunón

Föreståndare vid SLU CBM

hakan.tunon@slu.se

CENTRUM FÖR
BIOLOGISK MÅNGFALD